

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'נט

ערב שבת קודש
פרשת וירא
י"ד במרחשוון התשע"ה

יוצא לאור על ידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

ב"ה

מטה לימוד הרמב"ם היומי
שע"י צעירי אגודת חב"ד - המרכז (ע"ר)
ת"ד 14 כפר חב"ד 6084000 טל' 072-2770100

אל חובבי התורה ולומדיה מתחיל המחזור ה-34 בלימוד הרמב"ם

שלושה פרקים ליום ו'ספר המצוות
והמחזור ה-12 בלימוד פרק אחד ליום

הציבור הרחב נקרא להתמיד,
ומי שטרם הצטרף - להצטרף, ללימוד היומי בספר
"היד החזקה - משנה תורה לרמב"ם"
עפ"י תקנתו הקדושה של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע,
שהצטרפו אליה גדולי התורה והחסידות

שלושה מסלולי לימוד

- 1 **שלושה פרקים ליום - מחזור שלוש וארבעה**
מתחיל בכ"ג בכסלו התשע"ה ויסיימו בו' בכסלו התשע"ו
- 2 **פרק אחד ליום - מחזור שנים עשר**
נמשך כ-3 שנים, מכ"ג בכסלו התשע"ה - עד ו' תשרי התשע"ח
- 3 **ספר המצוות**
מסלול זה מיועד בעיקר לנשים, לילדים ולבעלי ידע התחלתי
בלימוד התורה שבעל-פה. הנושאים הנלמדים בו בכל יום
תואמים את הנושאים הנלמדים בספר "היד החזקה" - לפי
מסלול שלושה פרקים.

מעלת הלימוד היומי ברמב"ם

הרמב"ם מגדיר את חיבורו הגדול: "מקבץ
לתורה שבעל-פה כולה". הלומד את הרמב"ם
מדי יום מסיים אפוא בפרק הזמן האמור, את
כל הלכות התורה שבעל-פה ובכך הוא
מתאחד באחדות נפלאה עם רבבות אלפי
ישראל הלומדים את הרמב"ם מדי יום ביומו.

לימוד השיעור היומי
ולהורדת מורה שיעור למחשב:
www.chabad.org.il מדור: פרסומים

בסיום כל מחזור נערכת
חגיגת סיום הלימוד ברמב"ם ברוב עם הדרת מלך
הציבור הרחב מוזמן
להשתתף בחגיגות הסיום

הציבור הרחב מוזמן לקחת חלק
בשמחת גמרה של תורה ולהשתתף

במעמד העולמי של סיום המחזור ה-33 בלימוד הרמב"ם

במסלול הלימוד היומי
של שלושה פרקים ליום ו'ספר המצוות'
וסיום המחזור ה-11 בלימוד פרק אחד ליום

ליד ציון הרמב"ם בעיה"ק טבריה

מעמד הסיום יהיה אי"ה ביום הסיום,
כהוראת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו,
מחולל תקנת הלימוד ברמב"ם
ביום ראשון, כ"ב בכסלו התשע"ה (14.12.14)
בשעה 5:00 בערב

חגיגת הסיום תתקיים אי"ה
לאחר עריכת הסיום בציון הק'
במלון "לאונרדו פלאזה" המפואר
רח' הבנים 1, טבריה

בהשתתפות מרנן ורבנן
גדולי התורה והחסידות שליט"א

הסעות - בהרשמה מראש: 0722-770120

ובבתי חב"ד ברחבי הארץ - פרטים במקום

כיבוד קל • הכניסה חופשית
מקומות מיוחדים לנשים

האירוע ייערך לעילוי נשמת נאמן בית הרבי הרה"ח הרב שניאור זלמן בהרה"ח נתן ע"ה גורארי

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ' בכסלו ה'תשע"ה - כ"ז בכסלו ה'תשע"ה

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ' בכסלו	הל' מלכים ומלחמותיהם פרק ד-	הל' מלכים ומלחמותיהם פרק י.	מ"ע קפז. מל"ת מט. מ"ע קפח. קפט. מל"ת נט.
ש"ק	כ"א בכסלו	פרק ז-ט.	פרק יא.	מל"ת מו. מ"ע קצ. מל"ת נו. נו. מ"ע קצב. קצג.
א'	כ"ב בכסלו	פרק י"ב. סיום מחזור לג	פרק יב. סיום מחזור עשתי עשר	מ"ע קצא. ריד. מל"ת שיא. נח. מ"ע רכא. מל"ת רסג. רסד.
ב'	כ"ג בכסלו	התחלת מחזור לד	התחלת מחזור יב	הספר הזה שאבאר בו... שזכרנו* ואני עתה מתחיל בזכרון השרשים... במצות עשה...
ג'	כ"ד בכסלו	מצות עשה. א מצוה ראשונה.. אין לו.	כל אלו החכמים.. בין ראשון בין אחרון.	השרשים**.
ד'	כ"ה בכסלו	מצות לא תעשה. א מצוה.. אלו הם.. בין עשה ובין לא תעשה.	ודברים הללו.. שנת החמה.	השרשים**.
ה'	כ"ו בכסלו	וראיתיה לחלק.. בעזרת ש-די.	מצות עשה. א מצוה ראשונה.. פג להביא.. שמה.	השרשים*.
ו'	כ"ז בכסלו	משוך חסדך וגו'. ספר המדע והוא ספר ראשון.. הלי יסודי התורה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פד להקריב.. קסו לשבות.. קדש.	מ"ע א. מל"ת א. מ"ע ב.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחה החמה	זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה							
ו', כ' בכסלו	4:26	5:14	5:37	6:40	9:01	11:34	12:04	4:36.8	5:03
ש"ק, כ"א בכסלו	4:27	5:15	5:37	6:40	9:02	11:35	12:05	4:37.0	5:04
א', כ"ב בכסלו	4:27	5:16	5:38	6:41	9:02	11:35	12:05	4:37.2	5:04
ב', כ"ג בכסלו	4:28	5:16	5:39	6:42	9:03	11:36	12:06	4:37.6	5:04
ג', כ"ד בכסלו	4:28	5:17	5:39	6:42	9:03	11:36	12:06	4:37.9	5:05
ד', כ"ה בכסלו	4:29	5:17	5:40	6:43	9:04	11:37	12:07	4:38.3	5:05
ה', כ"ו בכסלו	4:30	5:18	5:40	6:43	9:05	11:37	12:07	4:38.7	5:05
ו', כ"ז בכסלו	4:30	5:19	5:41	6:44	9:05	11:38	12:08	4:39.1	5:06

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש
וישב	4:01	5:16	4:15	5:17	4:04	5:15	4:19	5:20
מקץ	4:03	5:19	4:17	5:20	4:06	5:18	4:21	5:22

עורך אחראי: לוי יצחק שייקיביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 6084000, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org

שבת⁸¹, אבל אין להתפלל מנחה ביחידות לצורך כך⁸².

היום, מכיוון שמדליקים לפני זמן הדלקת נרות שבת, שהוא מוקדם לפחות בכ"ז 20 דקות מזמן ההדלקה בכל יום, יש להקפיד לצקת יותר שמן, כדי שידלקו הנרות לפחות חמישים דקות אחרי שקיעת החמה (אנשים המדליקים בנרות מוצקים, יש לעוררם שידליקו בנרות גדולים יותר מבכל יום).

היום אין מתעכבים חצי שעה סמוך לנרות⁸³.

* מגש, ואף כיסא או שולחן שהניחו עליו נר-חנוכה, נעשה בכך 'בסיס לדבר האסור', ונאסר בטלטול בשבת. אם יודעים שיזדקקו במשך הערב לשימוש בכיסא, או להזיזו הצידה כדי לעבור שם

(81) ספר המנהגים, ראה שם הטעמים לזה.

(82) קיצור של"ה הל' חנוכה, וא"ר ר"ס תרע"ט. וכן נהג הרבי אחרי שנת תשמ"ח, כאשר חזר מן האוהל' סמוך לשקיעה: הדליק נר חנוכה, נר שבת, ואחר-כך התפלל מנחה בציבור.

(83) היום יום, כ"ה בכסלו (ומהלשון משמע, שבכל זאת התעכב מעט), ספר המנהגים.

(ולא רק כדי "שלא ישחקו בו הילדים" וכדומה), קיימות שתי אפשרויות:

(א) להניח את החנוכייה על מגש, ויחד איתה להניח שם מבעוד-יום חלה (או גביע קידוש חשוב), שאז יהיה המגש מותר בטלטול, לאחר שיכבו הנרות, כ"בסיס לדבר האסור ולדבר המותר", עם החנוכייה שעליו, לכל מקום שרוצים, כ"טלטול מן הצד לצורך דבר המותר", והכיסא יתפנה.

(ב) להניח את החנוכייה על הכיסא יחד עם חלה כנ"ל. לאחר שיכבו הנרות ויזדקקו למקום הכיסא, יהיו רשאים לטלטל הצידה, לכל מקום שרוצים, את הכיסא וכל אשר עליו, כנ"ל במגש, והמקום יתפנה⁸⁴.

(84) הרה"ג ר' לוי יצחק שי' הלפרין, ע"פ שו"ע אדמו"ר ס' רע"ז ס"ו, רע"ט ס"ד, ש"ט ס"ו, ש"א ס"ט (העניין נדון ונתבאר לפרטי ב'התקשרות גיליונות רפג, שפה, שפז, שפט וש"ג).

במקרה של צורך גדול לטלטלו לפני-כן, יעשה שאלת חכם ע"פ המבואר בס' רע"ז ס"ג.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

נדרשת עבודה פשוטה

כיצד הפך י"ט כסלו ליום טוב קבוע, ועל הדימיון לחנוכה • יעקב היה במצב של ישיבה בעניינים ארציים, כדי לברר את ניצוצות הקדושה שבהם ולהעלותם ל"אביו" שבשמים • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. בהתוועדות י"ט כסלו לפני עשרים שנה, ספר כ"ק מו"ח אדמו"ר¹ אודות הסדר שהיה אצל אדמו"ר הזקן בי"ט כסלו תק"ס, כלומר, בי"ט כסלו הראשון לאחר גאולת אדמו"ר הזקן:

בגלל תוכנה של איגרת הקודש "קטונתי"² שכתב אדמו"ר הזקן אחר ביאתו מפטרבורג, שבה הזהיר ביותר שלא יהיה רעש ("עס זאל ניט זיין קיין שטורעם") וכו' – לא ידעו חסידים כיצד יהיה הסדר בי"ט כסלו. ידעו רק שבי"ט כסלו לא יאמרו תחנון, אבל יותר מזה לא ידעו. וכאשר הגיע מכתבו של הדוד מהרי"ל (אחיו של אדמו"ר הזקן, בעל מחבר ספר שארית יהודה)³ שחסידים לא יבואו לשבת שלפני י"ט כסלו כו',

– בתקופה ההיא כבר בטלו אמנם התקנות דלאנזי⁴ שהגבילו את הזמנים שבהם יכולים לבוא לאדמו"ר הזקן, אבל אף-על-פי-כן, היה השבת הנ"ל יוצא מן הכלל, בהתאם לאיגרת הקודש קטונתי הנ"ל, בגלל החשש מפני עניינים בלתי רצויים כו' – אזי נתחזק עוד יותר אצל החסידים הספק כיצד יהיה סדר ההנהגה בי"ט כסלו.

ואז הציע החסיד ר' יעקב מסמיליאן, שהיה השד"ר של כולל חב"ד – שהחסידים ימסרו לו את הכספים בהקדם האפשרי, ובמילא יוכל להגיע לאדמו"ר הזקן בהקדם יותר כדי למסור את הכספים, ובהיותו שם, אולי יעלה בידו לבטל את הגזירה. עצה זו נתקבלה אצל החסידים, ואכן

- 1) שיחת ליל י"ט כסלו תרצ"ו ס"ג (סה"ש תרצ"ז עמ' 211 ואילך).
- 2) תניא אגה"ק ס"ב.
- 3) ראה אודותיו – בספר שארית יהודה (קה"ת, תשי"ז) בסופו.
- 4) נדפסו ב"התמים" חוברת ב עמ' לב ואילך.

ב. כיוון שאדמו"ר הזקן אמר אז המאמר ד"ה "לשנה הבאה קבעום", הנה מיני אז נעשה י"ט כסלו יום טוב הקיים לעד ולעולמי עולמים.

ועל-דרך נרות חנוכה שקיימים לעד – כמו שכתב הרמב"ן⁵ בפירושו דברי המדרש "שלך גדולה משלהם שאתה מדליק את הנרות" הקיימים לעד, שאי אפשר לומר שהכוונה לנרות המקדש, דכיוון שאינם בזמן הגלות, הרי אינם קיימים לעד, אלא הכוונה היא על נרות חנוכה הקיימים לעד. וכמו כן גם י"ט כסלו, שמיני אז נעשה יום טוב הקיים לעד⁶. ויתירה מזה – כיוון שאדמו"ר הזקן משווה י"ט כסלו לחנוכה, הרי מוכח שי"ט כסלו הוא יום טוב שיהיה קיים לעד (לא רק בזמן הגלות, אלא) אפילו בביאת המשיח:

עניינו של חנוכה שייך למשיח – שזהו שנרות חנוכה הם שמונה נרות (דלא כנרות המקדש שהם שבעה נרות, וזוהי מעלה נוספת בנרות חנוכה לגבי נרות המקדש, בהתאם לדברי הרמב"ן הנ"ל), כנגד כינור של ימות המשיח שיהיה של שמונה נימין⁷.

- 5) אולי הוא ד"ה "לשנה אחרת קבעוה" במאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים ע' שכא.
- 6) ר"פ בהעלותך.
- 7) ראה במדב"ר פט"ו, ו. פרש"י ר"פ בהעלותך.
- 8) ראה גם שיחת ש"פ תולדות, מבה"ח וער"ח כסלו ס"ב (תו"מ התוועדות תשי"ז, חלק א, עמ' 012).
- 9) ערכין יג, ב.

בן צוער, ישראל – "ביום השלישי...", וכיוצא בזה בשאר ימי החנוכה, קורא השלישי את היום הבא⁸.

יום שישי

כ"ז בכסלו, ג' דחנוכה

בו יצא לחירות אדמו"ר הזקן ממאסרו השני בשנת תקס"א⁹.

שניים מקרא ואחד תרגום: ביום שישי אחר הצהריים קוראים את כל פרשת 'מקץ' עם הפטרתה המקורית, וניתן לקרוא היום גם את הפטרת שבת חנוכה¹⁰ (או כהנהגת רבותינו, לחזור מחר בבוקר מ'שביעי' עד גמירא עם הפטרת שבת חנוכה¹¹).

* יש לזכור לערוך את ההדלקה הפומבית אחרי פלג המנחה (3:37).

מתפללים מנחה ומדליקים נר חנוכה בבית הכנסת [טוב שיהיו עשרה בבית הכנסת בשעת ההדלקה¹²], ובבית [ראה להלן], ואחר-כך נר

76) אג"ק כרך י עמ' רצו. ומשם נכנסה ההוראה ללוח כולל-חב"ד, ואחרי הפירסום שם – כתב הרבי באג"ק כרך טו עמ' כה: "וכן כתב גם הר"ב שי' נאה בלוח כולל חב"ד, שעברתי עליו. ופליאה מה גרם לספק בהנהגת חב"ד מפורסמת" (שגם בארה"ק מנהגו כדעת הרמ"א ס' תרפ"ד ס"א, ושו"ת הצמח-צדק או"ח ס' סח. ההוראה נשמטה מספר 'שערי הלכה ומנהג', וכבר הובאה בס' שלחן מנחם או"ח ח"ג ס' שלו).

77) החופשה השנייה בשנת תקס"א היתה נצחון תורת החסידות ודרכי החסידות ביתר שאת ויתר עז מכמו שהיה בפעם הראשונה (בשנת תקנ"ט) – שאז היתה ההלשנה בעיקרה על אדמו"ר הזקן, וההלשנה בשנת תקס"א היתה בעיקרה על תורת החסידות. ספר המנהגים עמ' 93, מלוח היום-יום עמ' ז, וקונטרס לימוד החסידות פרק ו, עיי"ש בארוכה.

בג' דחנוכה חופשה ניתנה לו להעתיק דירתו למעון פרטי, ואשר יקבע דירתו – באופן זמני – בפטרבורג (רשימת אדמו"ר מהור"י"צ, 'ספר התולדות – אדמו"ר הזקן' ח"ג עמ' 746). ובספר-השיחות תורת-שלום עמ' 84 איתא שיצא בנר החמישי. והשיב כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: "ויש לומר, דבשניהם היו ענייני גאולה (גם כפשוטם)" – הובא בלקוטי שיחות כרך כה עמ' 399 הערה 44.

ואף בנאותו הראשונה, י"ט כסלו תקנ"ט, היתה שלימות הגאולה (בנוגע אלינו) באופן ש'חזר לבוריו' בימי חנוכה – שהרי ביום ג' דחנוכה חזר מפטרבורג לויטבסק, כדאיתא בלקוטי דיבורים ח"א עמ' 23 ('התוועדות' תשמ"ז ח"ב עמ' 95 ועמ' 101).

78) היום-יום ל' סיון. וראה שו"ע אדמוה"ז ס' רפה ס"ו, 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"א ס' קלב / שלחן מנחם ח"ב ס' קנב. לוח כולל-חב"ד.

79) 'היום יום' ד' טבת. וראה אג"ק סוף כרך ח"י. 80) לוח כולל-חב"ד.

קדיש¹³.

אין לדלג לכתחילה 'ועל הניסים' כדי שיוכל לענות 'קדושה' ו'מודים'¹⁴.

לאחר חזרת הש"ץ: הלל שלם (כל ימי החנוכה), חצי קדיש. שלושה עולים לתורה (בפרשת נשא, במדבר ז, איז): כהן – "ויהי ביום כלות משה... לחנוכה המזבח"; לוי – עד "מלאה קטורת"; ישראל – עד "נחשון בן עמינדב". מכסים את ספר-התורה ואומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה. וממשיכים כסדר: אשרי, ובא לציון, קדיש תתקבל, בית יעקב¹⁵ וכו' עד סיום התפילה.

אין מתענים בחנוכה, אפילו חתן ביום חופתו¹⁶. הדלקת נר שני:

כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ לא הקפיד להחליף את הפתילות בכל יום¹⁷.

בהדלקת הנרות אין מברכים 'שהיינו' (אלא אם כן זו ההדלקה הראשונה שלו השנה). מדליק תחילה את הנר החדש, משמאל לנר שהיה אמש, וממשיך משמאל לימין (וכן בכל הלילות). אחר הדלקת כל הנרות אומר: "הנרות הללו"¹⁸.

יום חמישי

כ"ו בכסלו, ב' דחנוכה

שחרית: כנ"ל. קריאת התורה למנהגנו: כהן – "ביום השני... מלאה קטורת", לוי – "פר אחד..."

70) מכיוון שהוא סיום לתפילת שמו"ע, שו"ע אדמוה"ז ס' נה ס"ד. 71) ס' המנהגים, משו"ת הצמח-צדק שער המילואים ס' יא (במהדורת תשנ"ד: חאו"ח ס' קיג).

72) סידור אדמוה"ז אחרי הלל. וראה שער הכולל פי"א סכ"ג. 73) שו"ע ורמ"א ס' תקע"ג. הוספות לשו"ע אדמוה"ז ס' תר"ע ס"ה. לוח כולל-חב"ד.

74) 'התוועדות' (טו) תש"ז ח"א עמ' 303, עיי"ש הטעם. בקונטרס 'ברוך שעשה ניסים' חנוכה תשי"א, שבו נדפסו מנהגי חנוכה לראשונה, כתב הרבי: "נהגו הפתילות יהיו בכל יום חדשות. וי"א דאין חוששין לזה, ואדרבה הישנות נוחין יותר לדלוק. ולע"ע, לא יכולתי לברר מנהג רבינו בזה [משמע שאם יתברר מנהגו, יוכרע הספק]. ולפא שבס' המנהגים, שנדפס בשנת תשכ"ו, נעתק משם ללא שינוי [ולא ידוע שהכניסו אז את השיחה הנ"ל כלל], למרות האמור באותה שיחה. ומה שהרבי נהג (עכ"פ בשנים האחרונות) להדליק בפתילות חדשות בכל יום, הנה עד שנת תשמ"ח הכינה את החנוכה הרבנית או אחד מהמשב"ק בבית, ואח"כ – הר"ר שד"ב גאנזבורג, ולא ידוע אם קיבלו הוראות מהרבי על כך.

75) ספר-המנהגים עמ' 70, מסידור אדמוה"ז ועוד.

העתידי. ואולי זה גופא יסייע שיתקרו בהקדם.⁵³ חינוך:

מנהג ישראל⁵⁴ לשחק ב'סביבון', וידוע מנהג בני ישראל לכתוב על ה'סביבון' את האותיות נ'ג'ה'ש, ראשי-תיבות: "נס גדול היה שם"⁵⁵, ובכמה מקומות עורכים 'הצגות' הקשורות עם סיפור פרשת ימי חנוכה, מתחפשים ל'חשמונאים' וכו' [כמובן - ובפרט בקשר לבנות - הכול באופן של צניעות ועל-פי הוראת חכם], וכן ימי החנוכה מסוגלים ביותר לארגון כנסים לילדי ישראל - צבאות ה'⁵⁶. צדקה:

נוהגים להרבות בצדקה בימי חנוכה⁵⁷, ו'אנו מחוייבים בימי חנוכה... גמ'ח בממון וגוף'⁵⁸. עורכים מגבית של צדקה, וזה הזמן המתאים להשלים את מגביות הצדקה של כל חודש כסלו⁵⁹, ובפרט ב'זאת חנוכה'⁶⁰.

בעניין המגביות לצדקה בימי סגולה, הודיע הרבי פעמים רבות, שעל כל אחד ואחד להתעורר ולנדב כדבעי מעצמו, גם בלא שיזכירוהו על כך⁶¹.

יום רביעי,

כ"ה בכסלו, א' דחנוכה

תפילת ערבית:

בחנוכה יורד האבל לפני התיבה⁶².

בכל זמן שמתפללים בבית-הכנסת, מדליקים נרות בעמוד הש"ץ⁶³. אין מפסיקים לפני שמונה-עשרה כדי להכריז

(53) אג"ק כרך כא עמ' קצה, וראה קובץ 'היכל מנחם' ח"ב עמ' קצג.

(54) גם בבית רבותינו נשיאנו - 'התועדויות' תשמ"ז ח"ב עמ' 185.

(55) ראה בני-ששכר מאמרי חודש כסלו-טבת מאמר ב' (מו, ב). סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 360 הערה 32.

(56) 'התועדויות' תשמ"ב ח"ב עמ' 545.

(57) ספר-המנהגים, עיי"ש בהערה, ובלקו"ש ח"ה עמ' 443 בהערות.

(58) פרי-מגדים בא"א סי' עתר לפני ס"ק א, הובא ונתבאר בלקו"ש הנ"ל.

(59) 'התועדויות' תשמ"ו חלק ב' עמ' 204 ועמ' 215.

(60) לקו"ש ח"ה עמ' 444.

(61) 'התועדויות' תשמ"ה ח"א עמ' 652, ח"ב עמ' 1169, ח"ג עמ' 1537 ועוד.

(62) ספר-המנהגים עמ' 8.

(63) ראה בס' 'משבחי רבי' עמ' 48, שהרבי אמר להרה"ח ר"ל שי' גרונר: "בכל פעם כשמתפללים - גם כשאין הש"ץ 'חיוב' - צריכים הנרות לדלוק!" (ומשמע שמדליקין את כל חמשת הנרות, וכנהוג).

'ועל הניסים'⁶⁴. שכח לאומרו, אם נזכר קודם ה' של סיום הברכה, חוזר ומתחיל 'ועל הניסים', ואם כבר אמר ה' - אינו חוזר⁶⁵. בברכת המזון, אם נזכר קודם ה' של סיום הברכה, חוזר ומתחיל 'ועל הניסים', ואם כבר אמר ה' - אינו חוזר, אך כשיגיע לפני 'הרחמן הוא יזכנו'⁶⁶, יאמר 'הרחמן הוא יעשה לנו ניסים כמו שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, בימי...'⁶⁷.

תפילת שחרית:

נוהגים להדליק נר חנוכה בבית-הכנסת (מקומו כבליל אמש) בלא ברכה, לפחות עד אחר התפילה⁶⁸. גם כעת מדליקים עלידי שמש⁶⁹.

האבל יורד לפני התיבה, חוץ מאמירת הלל⁶². לאחר הלל, חוזר האבל לעמוד, לאמירת חצי

(64) ונהגו לסמן זאת בטפיחה על השולחן, כמו ב'עלה ויבוא' ו'טל ומטר'.

(65) לוח כולל-חב"ד, ע"פ השו"ע סי' תרפ"ב ס"א. ובט"ז ס"ק ג וא"ר ס"ק ב כתבו, שכל-שכן שמי ששכח בתפילה יאמר קודם יהיו לרצון האחרון 'הי רצון מלפניך שתעשה לנו ניסים [כ"ה ברמ"א אר"ח סו"ס קפז ובסידור אדה"ז בברהמ"ז, בלא "ונפלאות". מאידך ברמ"א סי' תרפ"ב ובשו"ע אדה"ז סי' קפז ס"ח מופיע "ונפלאות"] כמו שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה. בימי מתתיהו...".

(66) סידור יעב"ץ (בהוצאת אשכול ח"א עמ' תסה), שלחן שלמה וערוך השלחן סי' תרפ"ב ס"ג (וכ"מ ביד אפרים וכו' שבהערה הבאה), וכ"כ בקצות השלחן סי' מז בבדי השלחן ס"ק יח כ'מנהג העולם. וסיים "ומסידור הנוסח שאומרים תחילה 'ואמר אמן', משמע ששם הוא סיום ברכת הרחמן". וכוונתו כנראה לשלול את המובא בלוח א"י בשם האדר"ת לומר זאת מייד אחר 'אל יחסרנו' שלדעתו שם הוא סיום הברכה (הובא גם בטעייגבריאלי הל' פורים פרק עה הע' ח), משא"כ לדין שאין עונים שם אמן, סיום הברכה הוא ב'ונאמר אמן' (כמ"ש באג"ק ח"ז עמ' רחא [אבל שם כתב רק **ססומכים** על אמן זו, ולא דקאי על כל הברכה, דאל"כ מדוע אין יכול לגזור אומר 'ואימרו אמן' בברכת בעה"ב, כדברי שו"ע אדמו"ר הזקן שם ס"ה מהמנ"א שם]. וראה בטור סו"ס קפט: "נהגו להאריך בברכת הטוב והמטיב 'הרחמן' בכמה גווני", משמע שטרם נסתיימה הברכה. וראה בשו"ע אדמו"ה שם סוס"ז), ולכן אומרים שם 'ועל הניסים'. אלא שהקצות השולחן בעצמו פסק לעיל ס"ב (מחיי אדם מז, א. שלא כהוראת רבותינו) שיש לענות אמן אחר 'אל יחסרנו', וצ"ע. כן צע"ק מדוע לא נאמר שסיום הברכה הוא ב'ואמרו אמן' שאחרי 'עושה שלום', בסוף כל בקשות 'הרחמן', ונסמך על האמן' שאומרים עליו.

(67) רמ"א סי' תרפ"ב ס"א. ובראש-חודש, יקדים לזה 'הרחמן הוא יחדש' משום דתדיר קודם - יד אפרים, משנ"ב וכה"ח שם.

(68) פרמ"ג סי' תרע"ה בא"א ס"ק ד.

(69) ראה טעמים לזה ב'שערי הלכה ומנהג' שם עמ' רעו, ובשלחן מנחם שם סו"ס ער.

וכמו כן שייך גם י"ט כסלו לגילויים שלעתיד לבוא - שהרי החידוש לעתיד לבוא הוא שתהיה התאחדות הכלי עם האור, נברא עם בורא, עד שהגשמי עצמו יהיה אלוקות למעלה גם מהרוחני, שלכן תהיה הנשמה גיונית מן הגוף¹⁰. ועניין זה נמשך על-ידי לימוד החסידות והליכה בהדרכותיה ומנהגיה - שהתגלותה בי"ט כסלו - שעלי-ידי חסידות פועלים התאחדות הנברא עם הבורא. וזהו תוכן המאמר לשנה הבאה קבעום - שהיום טוב של י"ט כסלו נעשה דבר קבוע, שקבוע אינו בטל¹¹, שיהיה יום-טוב גם בביאת המשיח, במהרה בימינו.

* * *

ג. על¹² הפסוק¹³ "וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען", מפרש הרב המגיד ממעזריטש¹⁴: "וישב יעקב" - שיעקב היה במצב של ישיבה ועכבה "בארץ", בעניינים ארציים. ולמה עשה זאת? בכדי ללקט - "מגורי" (מלשון "אוגר בקיץ"¹⁵) - את ניצוצות הקדושה שנמצאים בדברים הגשמיים ולהעלותם ל"אביו" שבשמים.

ואף-על-פי שהישיבה והעכבה בארץ היא ירידה, הרי זה רק לפי שעה, ודווקא על-ידי זה באים לתוספת ועלייה. וזהו "בארץ כנען" - כנען מלשון מסחר, וכמו שכתוב¹⁶ "ולא יהיה כנעני עוד בבית ה'", והנהגת המסחר היא שתחילה מוציאים כסף כדי להרוויח לאחריו, כן, כמו שכתוב¹⁷ "יש מפזר ונוסף עוד"¹⁸.

ד. ההוראה מזה¹⁹: יהודי לא צריך לחפש עניינים

(10) ראה סה"מ מלוקט ח"ד עמ' רלא. וש"נ.

(11) ראה לקו"ש ח"ה עמ' 271 ובהערה 2 שם. וש"נ.

(12) שיחה זו (מלבד ס"ה) הוגהה על-ידי כ"ק אדמו"ר (באדיש), ונדפסה בלקו"ש ח"א עמ' 67 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה צייני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

(13) ריש פרשתנו.

(14) אורי-תורה ריש פרשתנו.

(15) משלי י,ה.

(16) זכריה יד, כא.

(17) משלי יא, כד.

(18) ראה גם תו"א ותו"ח ריש פרשתנו. ובכ"מ.

(19) ובהקדמה: איתא בגמרא (ב"מ פד, א. וראה ל"ת לאריז"ל תולדות כו, ג) "שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה

גדולים דווקא, אלא עבודתו צריכה להיות ללקט, לברר ולהעלות את ניצוצות הקדושה שנמצאים בענייני העולם. ובשביל מה צריכים לעשות זאת - בשביל "אביו", אביו שבשמים. וכמאמר רז"ל²⁰ ישראל נמשלו לדבורה, "מה הדבורה הזאת כל מה שהיא מסגלת מסגלת לבעליה, כך כל מה שישאל מסגלין מצוות ומעשים טובים הם מסגלים לאביהם שבשמים", היינו, לא עבודה על מנת לקבל פרס בגשמיות או ברוחניות²¹, אלא העבודה כולה צריכה להיות לאביו שבשמים.

ובכדי לפעול בעצמו שלא יתערבו ("אריינכאפן זיך") פניות בעבודה - הרי זה על-ידי עבודה בעניינים פשוטים דווקא. כאשר עוסק בעניינים נעלים של הבנה והשגה, אזי יכולים להתערב פניות, ובכדי שעבודתו תהיה נקיה, ללא פניות, הרי זה על-ידי עבודה פשוטה בעניינים פשוטים דווקא. וכדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר²² שהפשיטות של אנשים פשוטים מתקשרת עם פשיטות העצמות, וכמו כן בנדון דידן: פשיטות העבודה בעניינים פשוטים, מתקשרת עם פשיטות העצמות.

וזהו המעלה של קבלת-עול, שבגללה נקראים בני-ישראל בשם "צבאות הוי"²³ - כי עניינו של איש צבא הוא קבלת עול. וזהו הפשט ב'וישב יעקב בארץ מגורי אביו' - שבכדי להגיע ל"אביו", שכל עבודתו תהיה רק בשביל אביו שבשמים, הרי זה על-ידי "ארץ מגורי" דווקא, על-ידי עבודה פשוטה, ללא חכמות וללא פשטל'עך, שאז נאבדים כל הפניות, ונעשית ההתקשרות עם "אביו".

דאדה"ר". וכמו כן ידוע שיעקב ורבקה הם בדוגמת אדם וחווה, ועל-ידי ה"מרמה" שרימו את עשו בעניין הברכות, נעשה תיקון חטא עה"ד דאדם וחווה (ראה אוה"ת בלק עמ' איד-2:1. סה"מ תרס"ח ס"ע נח ואילך. תש"ג עמ' 781. וראה גם תו"מ ח"ב עמ' 222. וש"נ). וכיוון שיעקב הוא דוגמת אדה"ר, הרי מובן שכל ענייניו של יעקב שייכים לכל בני", כי, כשם שנשמת אדה"ר כוללת את כל הנשמות, כך גם נשמת יעקב כוללת את כל הנשמות, כיודע (ראה תניא אגה"ק ס"ז), ולכן, כל העניינים שהיו אצל יעקב, כולל גם עניין הנ"ל, מהווים הוראה לכל בני" בכל דור ודור (מהנחה בלתי מוגה).

(20) ראה דב"ר פ"א, ו. לקו"ת ראה כח, סע"ד. ובכ"מ.

(21) ראה תו"א נח, י, ריש ע"ב. תולדות יח, ב. ובכ"מ.

(22) ראה סה"ש תש"ו עמ' 3. וש"נ.

(23) בא יב, מא. וראה המשך באתי לגני ה'ש"ת פ"י ואילך (סה"מ תש"י עמ' 521 ואילך).

* בימי החנוכה צריכה להיות הוספה מיוחדת גם בלימוד התורה. כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע היה יושב אחרי הדלקת נר חנוכה בסמיכות לנרות, ולומד תורה.³⁷

* יש אומרים שיש לאכול בחנוכה מאכלי חלב וגבינה, וזכר לנס שהיה עליידי יהודית, בתו של יוחנן כהן גדול.³⁸

* מנהג ישראל (תורה היא) לאכול מאכלים שעשויים בשמן, לזכר נס השמן.³⁹

התועודות:

מלבד ההתועודות עם בני הבית והקרובים ביותר (כנהוג אצל רבותינו נשיאינו⁴⁰), כדאי ונכון שבמשך ימי חנוכה [בכל יום ויום⁴¹] יערכו בכל מקום ומקום – בחוג המשפחה⁴², וכן בבתי ספר, מקומות עבודה וכו', לפי תנאי המקום והזמן – התועודות ומסיבות של שמחה בענייני דיומא⁴³, הן לאנשים, הן לנשים והן לטף, בנים ובנות⁴⁴ [בכל המוסדות יש להתוועד עם התלמידים לפחות פעם אחת, ובמוסדות שלומדים בהם בחנוכה – להתוועד כמה פעמים. ההתועודות – בזמן הדלקת הנרות, לומר דבר תורה מעניינא דיומא, ואחר כך שאחד הילדים ידליק נר חנוכה לכולם, וכן יחלקו אז דמי חנוכה לתלמידים⁴⁵]. ולספר בהן אודות נס חנוכה

מפני סכנת דליקה ח"ו.

(37) 'התועודות' תשמ"ב ח"ב עמ' 599 ועמ' 618. ובשיחת מוצאי זאת חנוכה תשל"ה ס"ט (מונה), שיחות קודש תשל"ה ח"א עמ' 284, שמדי לאחרי ההמתנה ע"י הנרות ישב ללימוד שיעור גמרא. (38) הוספות לשו"ע אדמו"ר ס' תר"ע ס"ג, מהרמ"א שם. (39) סה"ש תשנ"ב ח"א עמ' 196 הערה 26. (40) היום יום, כח כסלו. וביאר הרבי, שזה צ"ל לא בדרך אגב, כדי 'לצאת ידי חובתו', אלא בהתלבשות ובהכנה מקודם ובסבר פנים יפות, שאז יתקבלו דבריו (תורת מנחם כרך כא, עמ' 295). (41) לקו"ש כרך כה עמ' 401. וראה התועודות תשמ"ו ח"ב עמ' 186 ואילך, ש'שמחה פורצת גדר' של חושך העולם, עיי"ש. (42) כמנהג רבותינו נשיאינו, היום יום כח כסלו. (43) לנהוג כ'מהדרין מן המהדרין' גם בענין זה, וכמנהג שהביא הרמ"א (תר"ע ס"ב) לומר שירות ותשבחות בסעודות שמרבים בהם (סה"ש תשמ"ט ח"א עמ' 122), כדעת הרמב"ם שימי חנוכה הם 'ימי שמחה והלל' (סה"ש תשנ"ב ח"א עמ' 207). (44) 'ולהעיר, שענין זה שייך גם למהנהג נתינת דמי חנוכה: (א) נתינת דמי חנוכה פועלת שמחה (ב) כשמודיעים על חלוקת דמי חנוכה – מתקבצים רבים, וכשמוסיפים בדמי חנוכה, נוספים עליהם' (סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 165 הערה 105). (45) שיחת ש"פ וישב תשל"ד ס"ה (הנחת התי' בלתי מוגה – שיחות קודש תשל"ד ח"א עמ' 196).

והלקחים שיש ללמוד ממנו. תחילה לערוך מסיבה כללית לכל הסוגים, בהשתתפות המשפיע, הרב וכיו"ב, ואחר כך מסיבה פרטית לכל סוג בנפרד, במירב המקומות, כדי שיוכלו הכל להשתתף. וכן בקשר לילדים⁴⁶. דמי חנוכה⁴⁷:

הרבי הורה להשתדל לתת מעות חנוכה לילדים [בנים ובנות⁴⁸, הן קטנים והן גדולים⁴⁹. וכן היה אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע נותן לבנותיו, גם אחרי הנישואין, וגם לחתניו⁵⁰] על-כל-פנים פעמיים במשך ימי חנוכה, ומה טוב – מצד התגברות חושך הגלות, כולל ובמיוחד בנוגע להידרדרות מצב החינוך – להוסיף ולהרבות באור וקדושה, ולתת דמי חנוכה גם בכל יום, חוץ משבת (גם לא בדבר המותר – גזירה כו') והוספה מיוחדת – כפליים, או ג' פעמים ככה – בליל הרביעי או החמישי⁵¹.

הנשואים – יבקשו האיש מהאישה, והאישה מהאיש, וכיוצא בזה בנוגע לזקנים וזקנות, לסייע להם כ"מעות חנוכה" לעשות מבייתם 'בית חב"ד'⁵². אלה שלא קיימו מנהג זה בשלמות, ישתדלו להשלים בימים הסמוכים לחנוכה, וכל המקדים הרי זה משובח⁴⁸.

יש לחלק דמי חנוכה לכל התלמידים, ואפילו למי שספק אם הוא בגדר תלמיד – ולו על-שם

(46) ע"פ שיחת ש"פ וישב תשל"ג ס"ב (בלתי מוגה – שיחות קודש תשל"ג ח"א עמ' 209) ושיחת ש"פ וישב תשל"ז ס"א (כנ"ל – שיחות קודש תשל"ז ח"א עמ' 358).

(47) תוכנם – [לא לשמחם בלבד, אלא] ענין החינוך, מתן 'פרס', כ'מיקדמה' לעודדם שיוסיפו יותר בלימוד התורה ('התועודות' תשמ"ח ח"ב עמ' 65); להראות שגם הממון נהפך לרוחניות עליידי שמשמש לעניינים כשרים ובפרט לענייני קדושה (לקו"ש ח"י עמ' 290); ובמיוחד – לחנכם להרבות בצדקה ('התועודות' תשמ"ט ח"ב עמ' 63).

(48) סה"ש תשנ"ב ח"א עמ' 210.

(49) שם, עמ' 199.

(50) סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 163, נדפס גם ב'שערי הלכה ומנהג' אור"ח ח"ב ס' רפג / שלחן מנחם אור"ח ח"ג ס' שלה.

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע נתן גם לנכדתי, שיחת נר ה' דחנוכה תשל"ל (בלתי מוגה) בסופה.

(51) לקיים מנהג כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, המובא בהיום יום, כח כסלו – סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 163, וסה"ש תשנ"ב ח"א עמ' 194.

'שערי הלכה ומנהג' ושלחן מנחם' שם.

(52) 'התועודות' תשמ"ז ח"ב עמ' 132.

ה. דובר²⁴ לעיל (ס"ד בגוף השיחה) שצריכים לעסוק בעבודת הביורורים, לברר את ההעלמות וההסתרים, שדווקא עליידי זה באים להעצמות. והעבודה צריכה להיות בדרך קבלת-עול, ללא חכמות.

– דובר עם מישהו שהיה דבר נכון שיכהן ברבנות במקום פלוני, אבל הוא (כיוון שלא רצה לא לציית) "התחכם": הוא הלך אמנם למקום פלוני, אבל הליכתו היתה מלכתחילה באופן כזה שהבעלי-בתים לא יהיו חפצים בו... ואחר כך בא וטוען שהוא מצדו מוכן, אבל לא חפצים בו!... צריכים אפוא לילך בלי חכמות.

ואפילו מי שחושב שהוא חכם גדול, ומצד זה הרי הוא קודם לכהן גדול²⁵ – עליו לדעת, שהקדימה שלו – לדעתו – יכולה להיות בנוגע לכל שאר העניינים, אבל בנוגע לבית-המקדש וקודש-הקדשים, היינו, בנוגע לעשיית דירה לו יתברך בתחתונים (שהרי עיקר עניין הדירה הוא בבית-המקדש וקודש-הקדשים), שזהו תכלית הכול – הרי להיכנס לקודש-הקדשים היה יכול רק הכהן גדול, ואילו הוא, ייתכן שאפילו לירושלים אינו יכול להיכנס!²⁶... ובמילא, גם אם הוא חכם הכי גדול, הנה בנוגע לעשיית דירה בתחתונים, עליו להיות בטל לכהן גדול.

ו. וזוהי ההוראה של יעקב אבינו: יעקב עסק בעבודת הביורורים. הוא הלך לחרן ועבד בצאן לבן, והתייגע רבות, "ביום אכלני חרב וקרח בלילה ותדד שנתי מעיני"²⁷,

ומה גם שמלבד היגיעה היה בזה גם צער הגוף – שמזה מביא אדמו"ר הזקן²⁸ ראייה שאף-על-פי שאין לאדם רשות על גופו כלל להכותו ולצערו, לפי שהגוף שייך לא אליו אלא להקב"ה, מכל-מקום, "לצורך" (דהיינו בשביל ממון, שעניינו ברוחניות הוא עבודת הביורורים) – מותר.

(24) סעיף זה – מהנחה בלתי מוגה.

(25) ראה הוריות יג, א (במשנה).

(26) ראה רמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ג ה"ב.

(27) ויצא לא, מ.

(28) שו"ע אדמו"ר חו"מ הל' נזקי גוף ונפש ודיניהם ס"ד, ובקו"א

סק"ב.

ולכאורה היה יעקב יכול לטעון: לשם מה אלך לחרן? הן אמת שיעקב ועשו אינם יכולים להיות ביחד, אבל מצד זה, היו יכולים לשלוח את עשו מבאר שבע לחרן, ויעקב יישאר בבאר שבע בבית מדרשו של שם ועבר?

אבל יעקב לא שאל שום קושיות, והלך לעבוד עבודתו בעבודת הביורורים בדרך קבלת-עול, ואף שעשה זאת בקבלת-עול, עשה זאת בחיות ושמחה, כמו שכתוב²⁹ "וישא יעקב רגליו". ועליידי זה הנה לא זו בלבד שלא היתה אצלו ירידה, אלא אדרבה – "מיטתו שלמה"³⁰, עם כל העניינים שלקח עמו משם³¹. וזהו "בארץ כנען", מלשון מסחר – שהרוויח מזה, כיוון שבירר את כל הניצוצות אצל לבן וגם אצל עשו, ועד שעליידי המשכת המקיף על עשו פעל ש"וישקהו"³² בכל לבו. וכמו כן נכלל ב"כנען" – עניין המסחר בגשמיים, שנתעשר בעשירות גדולה, בריבוי יותר מכמו שהיה לפני זה.

ז. וזוהי גם הוראה לכל אחד ואחד מישראל, שעליידי עניין "וישב יעקב בארץ מגורי אביו" אזי – "בארץ כנען", "יש מפזר ונוסף עוד", היינו, שעל-ידי הפיזור והירידה מרוויח פרנסתו ברוחניות ופרנסתו בגשמיים.

ועד שפועלים אחר כך – "עד אשר אבוא אל אדוני שעירה"³³, כי, עבודת הביורורים בדרך קבלת-עול וחיות, שמגעת בפנימיות הנפש, פועלת ביאת משיח הפרטי אצלו³⁴, וזוהי גם הכנה לביאת משיח הכללי – "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו"³⁵.

(קטעים מהתועודות שבת-קודש פרשת וישב, כ' בכסלו ה'תשי"ז. תורת מנחם כרך יח, עמ' 231-238 – בלתי מוגה)

(29) שם כ"ט, א. וראה ב"ר פ"ע, ח. הובא בפרש"י עה"פ.

(30) ויק"ר פל"ו, ה. ועוד.

(31) ראה לקו"ש ח"א עמ' 36 ואילך. תו"מ ח"ד עמ' 351 ואילך. שיחת ש"פ תולדות ס"ט (תו"מ התועודות תשי"ז, חלק א, עמ' 412).

(32) וישלח לג, ד. ב"ר פע"ח, ט. הובא בפרש"י עה"פ. וראה תו"א וישלח כו, א.

(33) שם יד.

(34) ראה תניא אגה"ק ס"ד.

(35) עובדיה א, כא. הובא בפרש"י וישלח שם.

ישיגו דעת בוראם

לדעת את ה' ערב ימות המשיח

בנוגע לימות המשיח – פוסק הרמב"ם: "אין בין העולם הזה לימות המשיח, אלא שיעבוד מלכויות בלבד".

ולכאורה תמוה ביותר: מכיוון שבאותו הזמן... לא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד... ישיגו דעת בוראם – אין לך שינוי גדול יותר מזה, כאשר במקום העסק בענייני העולם (מסחר וכיוצא בזה) לא יהיה העסק אלא לדעת את ה' בלבד, ואם כן, כיצד אומר הרמב"ם ש"אין בין עולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכויות בלבד"?

אלא ודאי בהכרח לומר שעניין זה ("ישיגו דעת בוראם") לא יהיה באופן של דילוג מן הקצה אל הקצה (שאו אין לך שינוי גדול יותר מזה), כי אם, באופן שיתרגלו ויתכוננו לכך בדרכי הטבע – מכיוון שכבר ב"ערב שבת", לפני ימות המשיח, יהיה העניין בהשגת דעת בוראם על-ידי לימוד תורת החסידות!

וכאמור, באופן של הבנה והשגה דווקא, עד כדי כך, ששייך לומר שבעניין זה אין שינוי בין עולם הזה לימות המשיח, שלכן, "אין בין עולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכויות בלבד"!

(לקוטי שיחות כרך יז, עמ' 427)

להיות בשמחה בזמן הגלות

בימים אלה שבין י"ט כסלו לחנוכה – ישנו "מזל" מיוחד ו"סגולה" מיוחדת בכל הקשור להוספה בענייני יהדות, תורה ומצוותיה ומתוך מנוחה, שמחה ותענוג, גם כאשר נמצאים עדיין בזמן הגלות.

ובפרטיות יותר: מכיוון שנמצאים עדיין בזמן הגלות – הייתכן, שואל היצירהרע, שתובעים מיהודי להיות במצב של שמחה וטוב לבב, עד למצב של עונג?!

על כך אומרים לו: כל אחד ואחד מישראל יודע בוודאות, ויתירה מזה, באמונה פשוטה, שהקב"ה נמצא יחד עמו (ובפרט כשמתאחד עם רבים מישראל, כאמור, "ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך"), ובכל מקום שהולך – "מה' מצעדי גבר כוננו" – הולך עמו הקב"ה, גם בהיותו בגלות, "בכל מקום שגלו שכינה עימהם", ויחד עמו שב מהגלות "ושב ה' אלוֹקֵיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ".

ומכיוון שכן, אין כל פלא שנמצא במצב של שמחה ותענוג – בידעו שבכל מקום ובכל מצב נמצא הקב"ה עימו, ונותן לו כל הברכות... ועד לברכה העיקרית והפנימית – גאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו, שאז זוכים לראות את הדלקת המנורה בבית המקדש (שממנה תחיל כללות עניין ימי חנוכה).

(מתוך "חידות כללית", כ"ב בכסלו תשמ"ז; התועודיות ה'תשמ"ז כרך ב, עמ' 80'81 – בלתי מוגה)

וטפחיים לקרבה לאדמו"ר כדי שיוכל להדליק הנרות, ואחר-כך היו מעמידין אותה במקומה. ובכל זאת בירך בעצמו והדליק²³.

אין מדליקים נר חנוכה מנר חנוכה אחר, אלא מהשמש או מנר של חול²⁴.

מנהג רבותינו נשיאינו שהיו מדליקים נר חנוכה על פתח אחד החדרים ולא על החלון²⁵, משמאל הנכנס, דהיינו מול המזוזה, לקיים "כדי שתהא מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל, ונמצא שהוא מסובב במצוות"²⁶.

צריך להדליק את הנרות בבית שבו האדם אוכל בקביעות, ויש להעדיף את מקום האכילה על מקום השינה.

מניחים את החנוכייה סמוך לעובי מזוזה הפתח, בחלל פתח החדר, ואין מדליקים את הנרות מונחים ממזרח למערב או מצפון לדרום²⁷.

כדאי ונכון שהילדים ידליקו נר-חנוכה בפתח חדרם הפרטי [באם תנאי המקום וכללי הבטיחות מאפשרים זאת], ויש בזה גם מעין חינוך 'מקדש' מעט' שלהם בחנוכה²⁸.

הנרות יעמדו בשורה ישרה ולא בעיגול. כמו-כן לא יהיה נר יוצא ונר נכנס, ולא אחד גבוה ואחד נמוך (הקובע לעניין זה הוא גובה השלהבת).

חייב להיות הפסק בין נר לנר, כדי שלא יתקרבו השלהבות זו לזו וייראו כמדורה. כמו-כן יש להרחיק את החנוכיות של בני הבית זו מזו, כדי שיהיה היכר לכל אחת מהן לחוד²⁹.

מדליקים כשהחנוכייה מונחת במקומה, ומשאירים אותה במקומה כל משך הזמן שעליה

23) ספר-המנהגים שם. ומשמע, שלדעת הרבי טילטול טפח מהווה הוזה (כי בשו"ת שצויינה שם לא הוגדר המרחק כלל!). וע' 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"א ס"ע רי / שלחן מנחם או"ח ח"ב ס"ע של. חו"מ ס' קצח ס"ב.

24) שו"ע ס' תרע"ד ס"א בהג"ה.

25) לקו"ש ח"ה עמ' 456, ועיי"ש.

26) ס' תרע"א ס"ז, לבוש וט"ז שם.

27) ספר-המנהגים.

28) סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 162. וכיוון שמדובר בבית אחד, מדליק בעל-הבית במקום המרכזי, והילדים רשאים להדליק בחדרם, ראה האמור בהערה 17.

29) דרכי-משה והג"ה ס' תרע"א ס"ד ובאחרונים, וראה אנציקלופדיה תלמודית ערך 'חנוכה' עמ' שלו.

לדלוק³⁰.

התחלת ההדלקה היא לאחר סיום כל הברכות. מדליקים בשמן זית, וה'שמש' הוא נר-שעווה³¹. מתחילים להניח את הנרות בקצה הימני של המנורה³².

אמירת 'הנרות הללו' – לאחר גמר כל ההדלקה²⁸.

מתעכבים סמוך לנרות כחצי שעה³³.

מדליקים שידלקו הנרות חמישים דקות לכל הפחות³⁴.

נר שכבה בתוך שיעור זמן דליקתו – חוזרים ומדליקים אותו, ללא ברכה²⁸.

אחר שיעור זה – רשאים לטלטל את החנוכייה גם אם הנרות דולקים עדיין²⁸.

אחר שיעור זה – רשאים לעשות מלאכה³⁵ שלא כנגד הנרות, וגם ביום הראשון והשמיני²⁸.

ההולך לאכול באקראי בבית חברו, צריך לחזור לביתו ולהדליק שם³⁶.

30) שו"ע תרע"ה ס"א, ובמשנ"ב ס"ק ו.

31) ספר-המנהגים, ועיי"ש הטעם.

32) ספר-המנהגים מסידור אדמו"ר, ושם נסמנו מקורות נוספים.

33) ספר-המנהגים שם, ע"פ האחרונים ס' תער"ב ס"ב. וכדלהלן

– יש לעסוק באתה שעה יחד עם בני ביתו בתורה או בשמחה של מצווה.

34) ספר-המנהגים שם, ועיי"ש הטעם. ולמעשה, מדליקים בזה בלא פלוג גם כשמדליקים אחר צאת-הכוכבים, כגון במוצש"ק או כשמדליקים באיחור.

35) מהלשון בספר-המנהגים "עושים מלאכה" (ולא "עושות" או

"הנשים עושות") משמע לכאורה שלפני שיעור זה גם האנשים אינם עושים מלאכה, ע' ס' חסידים ס' קכא וס' מהר"ל עמ' לט.

אבל ראה בהשלמה לשו"ע רבנו ס' עת"ר סו"ד ד שהבין שזו רק משמעות, וכשאר הפוסקים שהביאו זאת, גם הוא תלה זאת במנהג בפועל. וכיוון שלא ידוע שנהגו בזה רבותינו ואנ"ש (הרה"ח רי"ל ש' גרונר, וגם בלוח כולל-חב"ד כתב זאת רק לנשים), ניתן לכל היותר לדייק שהרבי לא שלל מנהג זה (לא להרוצים להחמיר על עצמם), אבל לא שעשהו "הוראה לרבים".

מהות המלאכה לא נתפרשה (מלבד איסור כיבוס ותפירה בכף החיים שם ס"ק ט), ומסתבר שלא לאסור לפחות מלאכת אוכל נפש וכל מה שמותר בחוה"מ, ע"ד האמור בשו"ע רבינו סו"ס רנא.

36) רמ"א ס' תרע"ז ס"א, ט"ז ומ"א שם. בעניין פנימיות של ישיבות

ומוסדות חינוך, בס' 'חובת הדר' (עמ' קו) כתב שהתלמידים כבני-

בית וחובתם מדינא בחדר האוכל, ואם ירצו – יכוונו שלא לצאת

בהדלקה שבחדר האוכל ואז ידליקו בברכה בחדר השינה. ובשו"ת

אגרות-משה (או"ח ח"ד ס' ע אות ג וי"ד ח"ג ס' יד אות ה) ומנחת-

יצחק (ח"ז ס' מח) כתבו שמן הדין עליהם להדליק בחדר השינה,

כיוון שרק הוא מיוחד לכל אחד מהם. ועליהם להסדיר תור לשמירה

יהי אור – החשמל ומשמעותו

החשמל כסמל לאור פנימיות התורה, הפועל באופן נסתר על הגלוי –
 • כיצד הגיב הרבי כשכבה האור בחדרו באמצע 'יחידות', ומה ביקש מהמזכיר בהזדמנות דומה? • רשימה ראשונה

להוסיף באור

חיי חסידות, דוחה אפלטת החומר ומאיר את הגשם...
 רעיון זה הביע הרבי במכתבו למר שז"ר מיום
 י"ד טבת תשי"ד (אגרות קודש כרך ח' עמ' קא-קב)
 בהקשר לסידור החשמל בכפר חב"ד:

בנועם קבלתי הידיעה אשר הארת החשמל בכפר
 חב"ד נסתדרה בפועל, וכבר התועדו לאורו ביום
 הבהיר י"ט כסלו. וכפי שכותבים לי נסדר הענין
 הודות להשתדלות כבודו ומרצו, וישר חילו ות"ח
 ת"ח.

מנהג יהודי עתיק יומין לדרוש רמזים והוראות
 בכל דבר המתרחש, וכמאמר המשנה איזהו חכם
 הלומד מכל אדם, והבעש"ט הוסיף ענין הלימוד מכל
 מאורע ובכל פרט.

אורו של רבנו הזקן – שני אור – הרי מיום
 גאולתו י"ט בכסלו התחיל להתפשט בלי הפרעות
 ועיכובים, ובאופן אשר יגיע גם לאנשים פשוטים,
 אשר זוהי כללות הנקודה דתורת החסידות להמשיך
 ולקשר עומק רום עם עומק תחת.

כאן ממשיך הרבי בקטע נוסף המועתק לעיל
 "ועל דרך הצחות, הנה כוח החשמל..."

להפיק אנרגיה מכל יהודי

בכ"ה אלול תשל"ז כתב הרבי "לכבוד מר
 מרדכי שי' לוי ר"ח ברזיל 3 חולון" (ניצוצי אור,
 לר"נ מינדל, עמ' 80):

יום ראשון, ח' טבת תשנ"ב. במהלך חלוקת
 הדולרים עבר מר סילבן שלום, יושב ראש חברת
 החשמל בארץ הקודש – שהוצג בפני הרבי –
 והרבי אמר לו: "בתחילת בריאת העולמות היו כל
 העניינים במעמד של 'יהי אור'".

מר שלום הגיב: שהרי באים מחג האורים...
 הרבי: והעיקר – צריך להוסיף מיום ליום, לא
 לחכות שני ימים אלא מיום ליום. דולר נוסף:
 בשביל ההוספה. [אחר כך נתן לו הרבי דולר
 נוסף באמרו: "[עד ש?...]היה לך כסף, אז הדולר
 הראשון כבר במזומן".

מר שלום סיפר שסייע לחבר את החשמל לבניין
 770 [=ב'כפר חב"ד].
 הרבי: והעיקר שאתה מאיר ב'נר מצוה ותורה
 אור' (על פי 'זורע צדקות' עמ' 42-43).

כוח נסתר בטבע

כוח החשמל הוא מהכוחות הנסתרים שבטבע, כי
 כח זה עצמו אינו בגדר השגה באחד מחמשת החושים,
 ורק על ידי פעולותיו ומסובביו נודעה מציאותו,
 ואור נסתר זה דוחה האפלה ומגיה [ה] חשכת הלילה.
 והוא בגשמיות כעין ענין הנ"ל ברוחניות, שהנסתר
 שבתורה רוי דרזין מתגלה על ידי החסידות ואורח

הנהגת בית הרב, שהנשים והבנות (בכל גיל) לא
 הדליקו נרות חנוכה, אלא יצאו בזה על ידי אביהן,
 ואחר כך – בעליהן¹⁷.

כשכ"ק אדמו"ר מהורש"ב היה עוזב את ביתו
 לפני חנוכה, היה מצווה לזוגתו הרבנית שתדליק
 את החנוכייה בעצמה (אף שאת הברכות הייתה
 שומעת מאחד הגברים)¹⁸.

מעמידים את החנוכייה על כיסא, מעל שלושה
 טפחים (24 ס"מ) – ואין מדייקים שיהיה למעלה
 משבעה טפחים או סמוך לשלושה טפחים¹⁹, אך
 לא מעל עשרה טפחים (80 ס"מ)²⁰. ה'שמש' קצת
 למעלה²¹ מן הנרות²².

"קרה וצריך היה לטלטל את המנורה טפח

לחנכם עם כל ההידורים (ע' לקו"ש ח"ב עמ' 251).

17 ספר המנהגים, ע"ש. לקו"ש חלק ל' עמ' 312. ועל אף האמור
 ב'שלשלת היחס' שבראש ס' 'היום יום' מהדורת תשנ"ה עמ' 34,
 על שנת תשמ"ח (מוגה), שהרבי 'מעורר שכל ילד/ה ידליק נרות
 חנוכה בפתח חדרו', והכוונה לנדפס ב'משיחות ש"פ וישב, כ"א
 כסלו' ס"י (סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 162), הנה הרבי נשאל על כך
 כמה שאלות, ומהן: "האם גם הבנות צריכות להדליק?", והשיב: "יש
 לעיין ולבדוק בכל מקום לגופו של ענין את התוצאות בפועל, באיזה
 אופן יוסיפו בחינוך" (שיחת כ"ד כסלו בעת ה'יחידות' לאורחים ס"ו,
 התועדויות תשמ"ח ח"ב עמ' 91, בלתי מוגה), ולמעשה (למרות
 שכלל הידוע התוצאות בזה הן חיוביות, ע"ד מבצע נש"ק), המשיך
 הרבי לציין את 'מנהג בית הרב' שהבנות אינן מדליקות, גם בשנים
 הבאות – בסה"ש תש"נ ח"א עמ' 194 הערה 84. וכן בסה"ש תשנ"א
 ח"א עמ' 165 הערה 110. וראה שיחות קודש תשל"ח ח"א עמ' 34.
 ראה גם אנציקלופדיה תלמודית ערך 'חנוכה', כרך טז עמ' רמח ר
 רנב, ובהציון שם.

18 לקוטי שיחות חלק ל' שם. ועיין במשנה ברורה ס' תרע"ה ס"ק
 ט.

לכאורה צ"ע, עפ"ד הפוסקים (ראה שו"ע אדה"ז בקו"א ס' ערב
 ס"ק ב, ובכ"מ), שהידוע לברך – לא יתן לאחר לברך עבורו. ואולי
 הו"ע פרטי שלה, שלא רצתה לברך במקום בעלה, וא"כ פרט זה אינו
 הוראה לאחרות.

19 ספר המנהגים.

לענין ג' טפחים ועשרים אמה – נחשב הגובה לפי השלחבת,
 ולענין עשרה טפחים – לפי בסיס הנרות, ובכל אופן, לא לפי בסיס
 החנוכייה (ראה שו"ת מנחת יצחק ח"ו סי' סה אות ב' וש"נ).

20 שו"ע ס' תרע"א ס"ו.

21 חשוב שהשלחבת תהיה למעלה מזו של שאר הנרות. ראה
 משנה ברורה ס' תרע"ג ס"ק.

22 ספר המנהגים, שו"ע ס' תרע"ג ס"א בהג"ה ונו"כ.

רבים מאנ"ש אינם מקפידים שיהיה השמש דווקא "ממעל",
 ומניחים אותו בצד, בנפרד (על גבי פמוט וכדומה, ויש מניחים
 משמאל למנורה) וי"א שכן נהגו רבותינו.

* יש לזכור להדליק נר-חנוכה גם במקומות
 ציבוריים, כפי שהנהיג הרבי, ולעשות זאת אחרי פלג
 המנחה.

הדלקה בבית:

"הציווי 'זה אלי ואנוהו' – התנאה לפניו
 במצוות¹⁰, כולל בנוגע לחנוכה – מנורת חנוכה
 נאה¹¹.

בין מנחה למעריב, אחר התחלת השקיעה,
 מדליקים נר חנוכה. הנשואים – בחגירת אבנט¹²,
 אבל בכובע ובלבושים הרגילים, לא באלו של שבת
 ויום-טוב¹³.

לשאלת רבים: בכל ערב, אם האב נמצא מחוץ
 לבית ויחזור בשעה שבני הבית ניעורים, ימתינו לו.
 אם רואה שגיע כשהם ישנים, יבקש מאשתו או
 מאחד הילדים להדליק עבור הבית, ובבואו רשאי
 להדליק לעצמו אם כיוון שלא לצאת בהדלקתם.
 אם יודעים הילדים בבירור שהאב אינו מקפיד
 ומדליקים תוך חצי שעה מצאת-הכוכבים, ידליקו
 אז. לא הדליקו, מדליק כל הלילה, אם בני-ביתו
 ניעורים. ואם כולם ישנים, נכון להקיצם ולברך¹⁴.

בבית הרב לא היתה ההדלקה ברוב עם,
 ואדרבה¹⁵.

בימינו מחנכים את הבנים להדליק נרות חנוכה
 מגיל רך ביותר¹⁶.

כמבואר בסידור אדמו"ר¹⁰, ואף בס' ימי בראשית עמ' 50 נדפס
 צילום מ"ק אדמו"ר מהור"צ, שהדליק בתוכה תש"י בחנוכייה
 כזאת. אף הרבי, כשהשהה לפעמים בספרייה (וי"א שכן נהג גם
 בביתו) הדליק בחנוכייה פשוטה, ללא קנים וללא דופן. והיו פעמים
 שהדליק בחנוכייה ללא דופן עם קנים מרובעים, והשמש באמצע בין
 הנרות.

10 בלקוטי שיחות ח"א עמ' 241 הוכיח שלפי אדמו"ר לימוד זה
 הוא מן התורה.

11 סה"ש תש"נ ח"א עמ' 207 [אף שא"צ כלי, ראה סידור אדמו"ר,
 ולקוטי שיחות ח"ה עמ' 445]. וראה א"ר וברכ"י ס' תרע"ג ס"ג.
 ולהעיר שהרבי היה מדליק במנורה פשוטה דווקא.

12 ספר המנהגים. וכן הקפיד הרבי לנהוג כו"כ שנים.

13 ספר המנהגים. שערי הל' ומנהג אור"ח ח"ב ס' רפ. לוח כולל-
 תב"ד. וכן הקפיד הרבי לנהוג כו"כ שנים.

14 עד עלות-השחר, שו"ע ונו"כ סו"ס תער"ב. בלוח כולל-תב"ד
 כתב, שאם לא הקיצם – לא יברך. ובמשנה ברורה שם כתב, שהנהוג
 להקל ולברך גם כשישנים אין למחות בידו.

15 ראה לקוטי שיחות ח"ב עמ' 483, ועוד.

16 כך הנהיג הרבי בשנים האחרונות, ראה 'שבח המועדים' (תשנ"ג)
 עמ' 101, 'התקשרות' גיליון ח"י עמ' 14 הע' 11, וש"נ. ומשתדלים

הלכות ומנהגי חב"ד

יום ראשון

כ"ב כסלו

סיום המחזור הל"ג (ג' פרקים ליום) וסיום המחזור ה"א (פרק אחד ליום) בספר 'היד החזקה - משנה תורה' לרמב"ם.

יום שלישי

כ"ד בכסלו - ערב חנוכה

בתפילת מנחה אין אומרים תחנון.

הדלקת נר חנוכה:

בבית הכנסת - החנוכייה בכותל דרום, והנרות מסודרים ממזרח למערב (מדליקים אותה גם בבוקר, מיום המחרת והלאה). מקומם גבוה, למעלה מעשרה טפחים.² מדליקים במנחה לפני עלינו, ואין ממתנינים לשקיעה אלא ל"פלא מנחה".³ מתחילים להדליק מצד ימין.⁴ אחר-כך שרים

1) שו"ע ורמ"א סי' תרע"א ס"ז.

2) פריימגדים סי' תרע"ה בא"א ס"ק ב. לגבי מיקום השמש, כתב בכף החיים ס"ק מא שנהגים תמיד - גם בבית הכנסת - שהשמש הוא למעלה מן הנרות, ע"פ מהרי"ל שסמך זאת עה"פ "שרפים עומדים ממעל לו". וכן מובא מס' קביה' פרק צו, שהשמש הוא דוגמת כהן גדול בבית המקדש. וראה מנהגים שונים בנטעי' גבריאל הל' חנוכה פ"כ ס"ב ג' ושי"ג, והמובא להלן הע' 22.

3) מברכים רק מפלג המנחה ואילך, ראה ב"ח ר"ס תער"ב ופר"ח סי' תרע"ט. בשיחות קודש תשכ"ג עמ' 401, ר"ד מנר ג' דחנוכה, נרשם: "כ"ק אד"ש דיבר עם הרש"ל [=הרה"ח ר' שמואל לוויטין ז"ל] על דבר שבמי חנוכה יתפללו מנחה בשעה 3:30, בכדי שהדלקת נרות בבית הכנסת יהיה בזמן פלא המנחה" (3:38 - 3:35 במרכז הארץ).

ואכן, ידוע ומפורסם שהרבי דיין מאוד שלא להדליק לפני פלא המנחה, אפילו בימים שהיו כינוסים וכו'. וכ"ה באג"ק כרך י' עמ' רכח. וע"ע 'התקשרות' גיליון עג עמ' 13, ודיק המסופר שם - בכפר חב"ד גיליון 740 עמ' 76.

4) שו"ע ואחרונים סי' תרע"ה ס"א. וע"ע שו"ת הצמח צדק אור"ח סי' סז ס"ה, וב' התקשרות' גיליון רעד עמ' 18.

הציע הרבי: "אם לא קשה לכם פיתחו את הדלת". העומדים בחוץ הבחינו במתרחש ומיהרו להביא נרות. זמן קצר לאחר-מכן נדלק החשמל ואחר כבה שוב, ושוב נדלק [מאוחר יותר התברר שהייתה זו תקלה בנתיך]. על-פי יומנו של הרה"ח ר' מענדל שי' וולוסוב - 'התמים' ניסן-אייר תשס"ג עמ' 66. [ידוע על צדיקים בעבר שהייתה זו הנהגה מיוחדת אצלם שידלקו על שולחנם נרות בעת שקיבלו קהל - אולם לא כן היה אצל הרבי, מלבד הפעם הזו לפחות].

חס על מזונם של ישראל

יום רביעי כ"ז תמוז תשל"ז. בשעות הערב ארעה הפסקת חשמל בכל אזור בניין 770, ובעקבות כך התקיימה תפילת ערבית באיחור מה. ב"אל" הדליקו נרות ובסמיכות למקומו של הרבי הדליקו כמה נרות על קופת צדקה. משהסתיימה תפילת ערבית נכנס לחדרו של הרבי הרב חודקוב, ואחר דקות ספורות נסע הרבי לביתו. את הדרך מחדרו אל המכונית עשה הרבי כשהרה"ח ר' יהודה לייב שי' גרונר מאיר בפנס.

תוך כדי הילוכו אמר לו הרבי, כי יש לדאוג להוריד [לכבות] את הכפתורים של האור עתה, כי כאשר יחזור האור לאחר הפסקת החשמל לא יהיה מי שיכבה... (הוספות לשיחות קודש תשל"ז כרך ב' עמ' 688-689).

נר חנוכה חשמלי?

באגרות קודש כרך ח' עמ' רכח (ומשם ב'שולחן מנחם' כרך ג' עמ' ערב-רעג) נדרש הרבי לשאלה האם אפשר לקיים מצות נר חנוכה בנר חשמלי - ומציין לשורת פוסקים שדנו בכך, אם כי הרבי מתייחס לשיקול שהועלה:

משום דבעי שיעור בעת הדלקה, ואפשר שיסגרו הזרם העלעקטרי, או כמו שכותב דדבר מצוי סגירה והפסק הנ"ל - לא נראה לי כלל כיון שהסגירה והפסק באים מסיבה חיצונית של בעל בחירה, ואינו ודאי כלל וכלל, שמפני שני טעמים אלו אינה דומה לרוח מצויה ושכיחא וכיוצא בזה.

שלום וברכה,

במענה למכתבו מי"ב אלול, בו כותב על "אפשריות הפקת אנרגיה" לייצור חשמל בתהליך פשוט,

מובן שעליו לפנות בזה לאלה המתעסקים בשטח זה בארצנו הק' [=הקדושה], ובפרט שבזמן האחרון מתנהל מחקר אינטנסיבי בזה. ועל ידי המשרדים המתאימים יודע על דבר המוסדות והאישים העוסקים בזה.

הרבי אינו עובר לסדר היום מבלי להפיק מכך תועלת בעבודת ה' לפרט ולכלל, וממשיך:

כיון שכל מאורע בהשגחה פרטית, וכתב דוקא אלי בענין האמור, הרי על פי פרטי הדבר יש מקום לומר שהוא בכדי לתת לי הזדמנות להעיר על דבר האפשריות של הפקת אנרגיה [ה] לייצור אור בנר מצוה ותורה אור.

במילים פשוטות יותר: להפיק הכוחות העצמיים הנמצאים בכל אחד ואחת מבני ובנות ישראל, בני אברהם יצחק ויעקב, שרה רבקה רחל ולאה, למלא תפקידם. ואף שלכאורה החומריות גוברת באדם, הרי יש אפשרות להפיק ולגלות הפנימיות שבו והאיכות שבו, ועד לעצם נשמתו, שזוהי התורה ומצותי [ה], כמו שנאמר כי הם חיינו ואורך ימינו - נשמת האדם היהודי ונשמת העולם כולו.

והרבי מסיים:

ולשתמש בסגנון מכתבו, אפשרי הדבר בתהליך פשוט, היינו על ידי דברים היוצאים מן הלב שנכנסים אל הלב ופועלים פעולתם, ועוד ועיקר - על ידי דוגמה חי' [ה]. ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

את המכתב חותם הרבי "בברכה לכתובה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות".

נרות ב'יחידות'

יום חמישי כ"ג אדר תשל"ב. במהלך 'יחידות', בעת ששהה אדם בחדרו הק' של הרבי ותוך כדי קריאת מכתבו, כבה לפתע החשמל בחדרו של הרבי. הלה אמר לרבי שהוא מבין קצת בחשמל ואולי כדאי שיצא מהחדר לנסות לתקן את התקלה. הרבי הגיב: "מה התועלת בכך? הרי בינתיים מישוהו אחר ייכנס במקומכם". [ותמורת רעיון זה

'הנרות הללו' בניגון הידוע.⁵ אין אדם יוצא ידי-חובתו בנרות בית-הכנסת, ואפילו שליח-ציבור שהדליקם צריך לחזור ולהדליק בביתו, אך לא יברך 'שהחיינו' בביתו, אלא אם-כן מדליק להוציא גם את בני-ביתו ידי חובתם.⁶ "כדי להוסיף בהתעוררות דנר-חנוכה, כדאי שתהיה מנורה דלוקה בבית-הכנסת (שכולם מתכנסים שם) במשך כל המעת-לעת, אם אין חשש כלל שישחקו התינוקות".⁷ "מהנכון להחזיר עטרה ליושנה - לצייר את מנורת המשכן והמקדש כשקניה באלכסון, כדעת רש"י והרמב"ם, ועל-פי-יזה יש מקום לומר שגם החנוכייה 8 כדאי לעשות קניהן באלכסון. ולמה לשנות בגוף המנורה שקניה היו ביושר ולא כחצי עיגול".⁹

5) ספר-הניגונים ח"א, ניגון נג. בשנים האחרונות ניגנו זאת במניין של הרבי בכל יום מימי החנוכה.

6) רמ"א סי' תרע"א ס"ז ושערי תשובה שם.

7) סה"ש תש"נ ח"א עמ' 193 הערה 81, נדפס גם בשערי הל' ומנהג אור"ח ח"ב סי' רפ, ובשלחן מנחם אור"ח ח"ג עמ' ער (וראה ד"מ תער"ב סוף ס"ק א. אנציקלופדיה תלמודית כרך טז, ערך 'חנוכה', ציון 139. ואולי משום כך נפוץ להדליק בבית-הכנסת, וכן נוהגין בבית-חיינו, בנרות הרגילים, הדולקים זמן רב, ולא בשמן. ובדרכי חיים ושלום אות תת"ט כ' שהדליק בבית-מ"ד בנרות שעווה).

8) כמדומה, זהו שימוש נדיר של הרבי (בשיחה מוגהת) במילה מחודשת זו.

9) לקוטי-שיחות חכ"א עמ' 169 והערה 44 [וראה 'התקשרות' גיליון ח"י עמ' 11, שהורה הרבי לצא"ח שבלי-ת-ברירה ניתן לוותר בענין צורת המנורה (על מטבעות), כיון שכמה מגדולי ישראל עוד בימי הרמב"ם חלקו עליו בזה, משא"כ בצירוף הלוחות מרובעות שמפורש בש"ס]. והמודבר כעושים את החנוכייה קנים בדוגמת המנורה, ובפרט בהדלקות פומביות, אבל אין קפיאת לעשות בצורה זו דווקא, ואדרבה רבים מהחסידיים בדורות שעברו נהגו להדליק בחנוכייה ללא קנים [עם דופן, ראה לקו"ש ח"ה עמ' 456, ואולי נובע הדבר ממה שבעבר היו מדביקים את הנרות בכותל עצמו ללא חנוכייה,